

El buc de la nau

El fet que determinades paraules del català i del castellà es corresponguin etimològicament, i fins i tot que vinguin l'una de l'altra, no vol dir que hagin de tenir necessàriament el mateix significat exacte, o el mateix nombre de significats i, sobretot, els mateixos casos d'aplicació. Ja ens hi hem referit una colla de vegades: és el cas de civada i «cebada», que vam comentar no fa gaire. O el de stauia i «tabla», de perna i «pierna», de mola i «muela», de ferm i «firme»... Un verb com ara venir que correspon al del castellà amb una mateixa forma gràfica, «venir»; té un sentit més ampli que no aquest darrer, ja que la frase amb que responem a un que ens crida, Ja vinc o Ara vinc ha de traduir-se per «Ya voy». I un verb com ara colgar també homògraf en català i castellà, en una llengua vol dir una cosa molt diferent de l'altra.

Es un fet, doncs, que caldria tenir ben present en el moment de voler judicar l'encert d'una traducció. No n'hi ha prou, que un mot sigui realment existent i correcte, perquè es pugui usar com a traducció o equivalent del corresponent —etimològicament— d'una altra. Cal, a més, que tingui el mateix sentit precís; la mateixa aplicació. Traduir civada per «cebada» o a la inversa seria un gros disbarat, com ho seria traduir Quina noia més ferma! per «Que chica más firme!». Es també, doncs, un disbarat —si es vol, una badada dictada per la premsa— traduir «El buque naufragó» per El buc va naufragar encara que buc no sigui cap castellanisme sinó al contrari, un mot ben català del qual ve sorgir el «buque» del castellà. Però en castellà, en el vocabulari marítim, ha adquirit un sentit molt més ampli que no en català, que fa que generalment calgui traduir-lo per vaixell o navili. Com a terme marítim, buc significa solament el cos de la nau, sense pals ni aixàrcies, i cal usar-lo, de fet, amb un determinatiu (explícit o sobreentès): el buc de la nau. Per tant, qui va suscitar la qüestió que s'ha debatut a la secció «Bústia», impugnant la traducció de «buque» per buc no anava pas gens desencertat, encara que desconegués que buc no és cap castellanisme. Però ho és el fet de recórrer-hi com a traducció usual de «buque». D'altra banda, no poden pas dir, tal com un altre lector sembla insinuar, que «buque», significat vaixell també resulti poc adequat: és un fet de llenguatge, perfectament reconegut i admès.